

Zakonodavne aktivnosti

Dubravka Jadro

Pomoćnica Ministra zdravstva i socijalne skrbi za pravne poslove

U prošlom broju ovoga časopisa vezano uz usklađivanje domaćih propisa sa pravnom stečevinom Europske unije sukladno Nacionalnom programu Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji u 2004. godini prikazane su osnovne odrednice Zakona o uzimanju i presađivanju dijelova ljudskog tijela u svrhu liječenja.

Drugi Zakon koji je na području zdravstva u procesu usklađivanja donesen prošle godine jest Zakon o zaštiti prava pacijenata. Taj Zakon je Hrvatski sabor donio 19. studenoga 2004. godine te je isti objavljen u „Narodnim novinama“, br. 169/2004.

I u izradi ovoga Zakona, kao i Zakona o uzimanju i presađivanju dijelova ljudskoga tijela u svrhu liječenja poštivane su odredbe Konvencije o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bića u pogledu primjene biologije i medicine: Konvencije o ljudskim pravima i biomedicini, Dodatnog protokola uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bića u pogledu primjene biologije i medicine o zabrani kloniranja ljudskih bića i Dodatnog protokola uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bića u pogledu primjene biologije i medicine, u vezi presađivanja organa i tkiva ljudskog porijekla koju je Hrvatski sabor potvrdio 14. srpnja 2003. godine.

Pri izradi ovoga zakonskog prijedloga također su uzete u obzir i odredbe Deklaracije o promicanju prava pacijenata u Europi (Declaration on the Promotion of Patients Rights in Europe) Svjetske zdravstvene organizacije («Amsterdamska deklaracija») iz 1994. godine. Na temelju prihvatanja te Deklaracije devet europskih zemalja donijelo je zakone koji reguliraju prava pacijenata: Finska, Norveška, Litva, Francuska, Danska, Island, Ukrajina, Norveška i Izrael dok su Austrija, Grčka, Mađarska, Bjelorusija, Slovačka, Slovenija i Švedska uvela ta prava u postojeću legislativu.

Sustav zaštite prava pacijenata različito je uređen u pojedinim državama.

Tako primjerice u Mađarskoj pacijent ima pravo uložiti pritužbu u vezi s pruženom uslugom zdravstvene zaštite pružatelju usluge zdravstvene zaštite ili nadležnoj osobi.

Pružatelj usluge zdravstvene zaštite ili nadležna osoba mora istražiti pritužbu i obavijestiti pacijenta o nalazima istrage, što ne utječe na pravo pacijenta da se obrati drugim agencijama u interesu istraživanja pritužbe, kako je to definirano posebnim zakonima. Davatelj usluga mora pacijenta upozoriti na tu okolnost.

Ravnatelj zdravstvene ustanove mora u roku od deset radnih dana, a nadležna osoba u roku od 30 radnih dana, ako je nadležna osoba općinsko predstavničko tijelo ili opća skupština na sljedećem sastanku tijela, na odgovarajući način istražiti komentare predstavnika prava pacijenata i obavijestiti ga o svom stajalištu.

Predstavnik prava pacijenata djeluje unutar organizacijskih granica nadležne agencije zdravstvene zaštite okruga.

Predstavnik prava pacijenata ne smije biti zaposlen kod davatelja usluga zdravstvene zaštite koji pruža usluge zdravstvene zaštite za pacijenta kojeg on predstavlja.

Prema finskom Zakonu o statusu i pravima pacijenata (Act on the Status and Rights of Patients No 785/1992) pacijent koji nije zadovoljan pruženom zdravstvenom uslugom ili postupkom liječenja ima pravo podnijeti prigovor ravnatelju zdravstvene ustanove. Odgovor mora dobiti u razumnom roku.

Finskim zakonom osniva se i Ombudsman za pacijente koji se imenuje u zdravstvenoj ustanovi (a može biti imenovan i za više ustanova).

U Austriji su za zastupanje pacijenata nadležne nezavisne udruge pacijenata.

U hrvatskome zakonodavstvu do donošenja Zakona o zaštiti prava pacijenata nije bilo posebnog zakona kojim bi se cjelovito regulirala prava pacijenata i sustav za ostvarivanje tih prava.

U vezi sustava za zaštitu prava pacijenata koji se uvodi ovim Zakonom treba naglasiti poseban značaj osnivanja Povjerenstva za zaštitu prava pacijenata u cilju ostvarivanja i promicanja prava pacijenata u svakoj jedinici područne (regionalne) samouprave.

Navedeno Povjerenstvo djeluje pri upravnom tijelu jedinice područne (regionalne) samouprave nadležnom za poslove zdravstva, a sastoji se od tri člana koje imenuje skupština jedinice područne (regionalne) samouprave iz redova pacijenata, nevladinih udruga i stručnjaka na području zaštite prava pacijenata.

Zakonom je određen djelokrug rada Povjerenstva koje je između ostaloga ovlašteno upozoravati, predlagati i davati preporuke vezano uz područje svoga rada te predlagati nadležnim tijelima državne uprave, tijelima lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravnim i fizičkim osobama poduzimanje mjera za sprječavanje štetnih djelovanja koja ugrožavaju prava i interese pacijenata i zahtijevati izvješća o poduzetim mjerama.

Isto tako Povjerenstvo ima pravo pristupa u prostorije u kojima se sukladno posebnome zakonu obavlja zdravstvena djelatnost te pravo na uvid u način ostvarivanja prava pacijenata. O obavljenom uvidu Povjerenstvo dostavlja izvješće tijelu koje obavlja nadzor nad radom osoba koje obavljaju zdravstvenu djelatnost.

Zakonom je također uvedena obveza nadležnih tijela da u roku od 30 dana od dana zaprimanja izvješća, a u hitnim slučajevima bez odgode, izvijeste Povjerenstvo o poduzetim radnjama.

U cilju ostvarivanja društvene skrbi za zaštitu prava pacijenata, u provedbi ovoga Zakona, ministar zdravstva i socijalne skrbi osnovao je i imenovao Povjerenstvo za zaštitu i promicanje prava pacijenata ministarstva nadležnog za zdravstvo.

Navedeno Povjerenstvo prati provedbu ostvarivanja prava pacijenata, raspravlja o izvješćima Povjerenstava jedinica područne (regionalne) samouprave, daje mišljenja, preporuke i prijedloge nadležnim tijelima o utvrđenom stanju na području djelokruga rada Povjerenstva i surađuje s međunarodnim i domaćim tijelima i organizacijama na području zaštite i promicanja prava pacijenata.

Može se zaključiti da će se primjenom ovoga Zakona kroz prikazani sustav zaštite pacijentima omogućiti lakše ostvarivanje priznatih prava te poboljšanje i unaprjeđenje partnerskih odnosa između pacijenta i zdravstvenog djelatnika što će također doprinjeti boljoj kvaliteti zdravstvenih usluga.